

WODA I ŚCIEKI	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-87
	Wody lecznicze Metody badań	9567-18/29
	Oznaczanie zawartości kwasu metaborowego metodą alkacymetryczną	
		Grupa katalogowa 1485

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest oznaczanie w wodach leczniczych kwasu metaborowego metodą alkacymetryczną po oddzieleniu boru w postaci estru metylowego kwasu borowego.

1.2. Zakres stosowania przedmiotu normy. Podaną metodą należy oznaczać kwas metaborowy w wodach leczniczych w stężeniu powyżej 100 mg/l.

2. METODA OZNACZANIA

2.1. Zasada oznaczania. Bor oddestylowuje się w postaci lotnego estru metylowego kwasu borowego, dodaje gliceryny w celu utworzenia jednozasadowego kwasu, który następnie miareczkuje się mianowanym roztworem wodorotlenku sodowego wobec fenoloftaleiny.

2.2. Przygotowanie próbki do badań. Próbkę do oznaczania boru należy pobrać do naczyń polietylenowych lub ze szkła, z którego bor nie ulega wyługowaniu. W takich samych naczyniach należy przechowywać wzorzec oraz inne odczynniki używane do oznaczania. W oznaczaniu przeszkadza obecność fluorków, które kompleksuje się przed destylacją za pomocą chlorku glinowego.

2.3. Odczynniki i roztwory

- a) Alkohol metylowy cz.d.a.
- b) Gliceryna cz.d.a. zobojętniona kwasem solnym (f) wobec fenoloftaleiny.
- c) Woda podwójnie destylowana.
- d) Kwas siarkowy H_2SO_4 cz.d.a. (1,84).
- e) Wodorotlenek sodowy cz.d.a., roztwór o $c(NaOH) = 0,2 \text{ mol/l}$.
- f) Kwas solny cz.d.a., roztwór o $c(HCl) = 0,2 \text{ mol/l}$.
- g) Wodorotlenek sodowy cz.d.a., roztwór mianowany o $c(NaOH) = 1 \text{ mol/l}$.
- h) Czerwień metylowa, roztwór 0,1% (m/m) w alkoholu metylowym 60% (V/V).

i) Fenoloftaleina, roztwór 1% (m/m) w alkoholu etylowym 60% (V/V).

j) Chlorek glinowy $AlCl_3 \cdot 6H_2O$ cz.d.a.

2.4. Aparatura i przyrządy

- a) Parownica platynowa lub kwarcowa pojemności 100 ml.
- b) Zestaw do destylacji ze szkła kwarcowego lub innego nie zawierającego boru.
- c) Łaźnia glicerynowa.

2.5. Wykonanie oznaczania. Do parownicy platynowej lub kwarcowej odmierzyć pipetą 50,0 ml wody badanej, doprowadzić pH do wartości około 8 wobec papierka wskaźnikowego stosując roztwór wodorotlenku sodowego (2.3e). Następnie dodać jeszcze 1 ml wodorotlenku sodowego i odparować na łaźni wodnej do postaci suchej. Do suchej pozostałości dodać 2 ml H_2SO_4 (2.3d) i po kilku minutach przenieść roztwór do kolby aparatu destylacyjnego. Parownicę popłukać dwukrotnie 15 ml porcjami alkoholu metylowego (2.3a), wlać roztwór do kolby destylacyjnej i umieścić na łaźni glicerynowej¹⁾. Połączyć poszczególne części aparatu destylacyjnego. Koniec chłodnicy zanurzyć w odbieralniku zawierającym 25 ml wody podwójnie destylowanej, wolnej od dwutlenku węgla (wygotowanej) zalkalizowanej wodorotlenkiem sodowym (2.3e) wobec czerwieni metylowej (2.3h). Po oddestylowaniu metanolu kolbę destylacyjną ostudzić i dodać ponownie 20 ml metanolu, po czym powtórnie destylować jak wyżej.

Roztwór w odbieralniku doprowadzić za pomocą kwasu solnego (2.3f) do wartości $pH = 5 \div 6$ (przejściowe zabarwienie czerwieni metylowej), zagotować do wrzenia, w celu odpędzenia dwutlenku węgla. Po ostudzeniu dodać 20 ml gliceryny oraz 2 ÷ 3 krople fenoloftaleiny do wystąpienia lekko czerwonego zabarwienia. Miareczkować mianowanym roztworem wodorotlenku sodowego (2.3g). Miareczkowanie uważa się za zakończone, jeżeli dodatek nowej porcji gliceryny nie powoduje odbarwienia roztworu.

¹⁾ W przypadku wód fluorokowych należy dodać 0,5 g $AlCl_3$.

Zgłoszona przez Instytut Bałneoklimatyczny
Ustanowiona przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej dnia 11 sierpnia 1987 r.
jako norma obowiązująca od dnia 26 października 1987 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 12/1987, poz. 31)

2.6. Obliczanie wyniku. Zawartość kwasu metaborowego (X) w mg/l wody badanej obliczyć wg wzoru

$$X = \frac{a \cdot 4,382 \cdot 1000}{V}$$

w którym:

a — ilość mianowanego roztworu wodorotlenku sodowego o $c(\text{NaOH}) = 0,1 \text{ mol/l}$ zużyta na zmiareczkowanie próbki badanej, ml,

V — objętość próbki badanej, ml,

4,382 — ilość kwasu metaborowego odpowiadająca 1 ml mianowanego roztworu wodorotlenku sodowego o $c(\text{NaOH}) = 0,1 \text{ mol/l}$, mg.

2.7. Wynik. Za wynik należy przyjąć średnią arytmetyczną wyników co najmniej dwóch równoległe wykonanych oznaczeń nie różniących się więcej niż 0,5% wyniku mniejszego.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Balneoklimatyczny, Poznań.
2. Autor projektu normy — dr Teresa Latour — Zakład Balneochemii Instytutu Balneoklimatycznego w Poznaniu.